

Рекомендації Американської академії педіатрії щодо профілактики та боротьби з грипом у дітей у сезон 2023-2024 рр.

Американська академія педіатрії (AAP) оновила рекомендації щодо контролю грипу серед дитячого населення під час сезону 2023-2024 рр. Згідно з оновленим керівництвом, для профілактики та лікування грипу в дітей необхідно проводити планову вакцинацію з 6-місячного віку, а також своєчасно застосовувати противірусні препарати за наявності показань. Особливу увагу приділяють вакцинації дітей груп високого ризику розвитку ускладнень, зокрема віком до 5 років, із хронічною патологією, імуноскомпрометованих. Для оптимального захисту частині дітей показане введення двох доз вакцин. Для етіотропного лікування і профілактики грипу рекомендовані противірусні препарати, зокрема озельтамівір як препарат першого ряду. Лікування має розпочинатися якомога раніше після маніфестації симптомів. Реалізація оновлених рекомендацій сприятиме зниженню тягара грипу серед дитячого населення.

Вступ

Під час сезонних епідемій грипу серед дитячого населення реєструють найвищі показники захворюваності з усіх вікових груп: у дітей віком до 5 років, а також з певними фоновими захворюваннями, схильними до грипу, зокрема з розвитком тяжких і летальних форм захворювання. Вищий ризик госпіталізації спостерігають серед дітей, які народилися недоношеними (<37 тиж гестації) або на ранніх термінах (37-38 тиж гестації). Діти шкільного віку також несуть значний тягар захворювання на грип і частіше потребують медичної допомоги порівняно зі здоровими дорослими. Крім того, діти відіграють ключову роль у поширенні вірусу грипу серед членів сім'ї та інших тісних контактів.

AAP з метою профілактики та лікування грипу в дітей рекомендує проведення планової вакцинації проти грипу і застосування противірусних препаратів. Проте рівень охоплення вакцинацією протягом епідсезону 2022-2023 рр. залишався недостатнім. За даними на 15 квітня 2023 р., проти грипу були вакциновані лише 55,1% дітей віком від 6 міс до 17 років. Хоча загалом ці показники відповідають рівням охоплення вакцинацією під час сезону 2021-2022 рр., проте на 7,1% менші порівняно з аналогічним періодом 2020 р. (початок пандемії, спричиненої SARS-CoV-2).

Основні нововведення оновленого керівництва

- Оновлено склад вакцин проти грипу (табл. 1). Для майбутнього сезону визначено новий штам вакцини проти грипу А (H1N1) pdm09. Компоненти проти грипу А (H3N2), Yamagata та Victoria ліній грипу В залишилися попередніми.
- Уточнено рекомендації щодо вакцинації проти грипу осіб з ослабленим імунітетом.
- Приділено особливу увагу рекомендаціям стосовно поліпшення доступності вакцин проти грипу.
- Висвітлено показання до тестування на грип, у тому числі з можливістю тестування вдома.

Групи високого ризику

Діти віком до 5 років, зокрема віком до 2 років, а також із певними фоновими захворюваннями мають підвищений ризик госпіталізації та ускладнень, асоційованих із грипом. Незважаючи на те, що вакцинація проти грипу рекомендована всім дітям

починаючи з 6-місячного віку, особливо важливо забезпечити щорічну вакцинацію дітей груп високого ризику і вразливих із медичної точки зору, а також їх близьких контактів у родині та осіб, які здійснюють догляд за ними. Крім того, необхідно докласти додаткових зусиль для подолання існуючих бар'єрів вакцинації і зниження частоти несприятливих наслідків грипу у відповідних осіб.

Групи високого ризику ускладнень грипу:

- діти віком до 5 років (особливо до 2 років);
- недоношені діти;
- мешканці закладів догляду за хронічно хворими або центрів медсестринського догляду;
- особи з хронічними хворобами легень (bronхіальною астмою, муковісцидозом, бронхолегеневою дисплазією, діти на штучній вентиляції легень, із трахеостомою);
- пацієнти з гемодинамічно значущими серцево-судинними захворюваннями (за винятком ізольованої артеріальної гіпертензії);
- особи з хронічними хворобами нирок, у тому числі на термінальній стадії та гемодіалізі;
- пацієнти з хронічними захворюваннями печінки і цирозом печінки;
- особи з хворобами системи крові (серпоподібноклітинною анемією та іншими гемоглобінопатіями);
- люди з цукровим діабетом;
- пацієнти з ураженням нервової системи (дитячим церебральним паралічем, епілепсією, інсульт, порушеннями розумового і фізичного розвитку, м'язовою дистрофією, ушкодженням спинного мозку);
- особи з вираженим ожирінням (ІМТ >40 для дорослих);
- пацієнти зі зниженим імунітетом;
- особи, які приймають препарати ацетилсалicyлової кислоти;
- вагітні й породіллі (протягом 2 тиж після пологів).

Рекомендації щодо вакцинації проти грипу

- AAP протягом епідемічного сезону 2023-2024 рр. рекомендує вакцинувати проти грипу всіх осіб, починаючи з віку 6 міс, у тому числі дітей і дорослих.
- AAP рекомендує будь-яку ліцензовану противірусну вакцину, що відповідає віку і стану

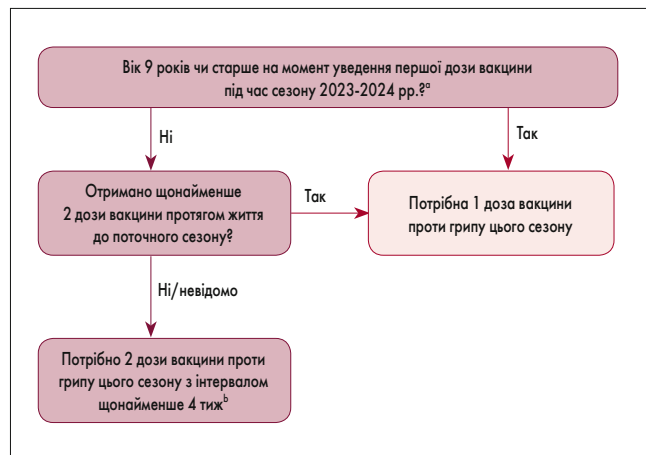
здоров'я, і не надає переваги жодному конкретному препарату, у тому числі інактивованим і живим атенуйованим вакцинам. Для осіб старше 18 років додатково рекомендована рекомбінантна вакцина проти грипу.

- Живу атенуйовану вакцину не слід застосовувати в осіб з імунодефіцитом і певними хронічними захворюваннями.
- Рекомендована кількість доз вакцини проти грипу для дітей у сезоні 2023-2024 рр. залишається незмінною і залежить від віку дитини та історії попередніх щеплень (рис.).
- Слід вводити загальну кількість повних доз, що відповідають віку. Якщо дитина випадково отримала дозу вакцини для старшої вікової групи, її вважають дійсною.
- Якщо дитині рекомендовано 2 дози вакцини за сезон, вони можуть складатися з комбінації інактивованої і живої атенуйованої вакцин, залежно від віку і стану здоров'я.
- Вакцинацію слід розпочинати якомога раніше, особливо тим, кому показані 2 дози. Оптимально вакцинуватися до кінця жовтня.
- Інактивовану вакцину можна вводити одночасно з іншими інактивованими або живими вакцинами. Між введенням живої атенуйованої та інших живих вакцин має пройти щонайменше 4 тиж.
- Дітям зі злоякісними новоутвореннями вакцинацію слід проводити між циклами цитотоксичної хіміотерапії, якщо це клінічно можливо.
- Дітям після анти-В-клітинної терапії вакцинацію відкладають до відновлення В-клітин. Контактним особам рекомендована щорічна вакцинація проти грипу.
- Реципієнтам трансплантатів інактивовану вакцину можна призначати через 3-6 міс після трансплантації, залежно від її типу.

Таблиця 1. Склад чотиривалентної вакцини проти грипу для сезону 2023-2024 рр.

Специфічний штам	
Грип А	
H1N1	A/Victoria/4897/2022 (H1N1) pdm09-подібний вірус (на основі курячих ембріонів) ^a
	A/Wisconsin/67/2022 (H1N1) pdm09-подібний вірус (на основі культури клітин або рекомбінантний) ^a
H3N2	A/Darwin/9/2021 (H3N2)-подібний вірус (на основі курячих ембріонів) ^b
	A/Darwin/6/2021 (H3N2)-подібний вірус (на основі культури клітин або рекомбінантний) ^b
Грип В	
Victoria	B/Austria/1359417/2021-подібний вірус (лінія В/Victoria) ^b
Yamagata	B/Phuket/3073/2013-подібний вірус (лінія В/Yamagata) ^b

Примітка: ^a Новинка цього сезону. ^b Залишився незмінним у цьому сезоні.

Рис. Кількість доз вакцини проти сезонного грипу 2023-2024 рр., рекомендованих дітям на основі віку та попередньої історії щеплень

^a Вік дитини має становити щонайменше 6 міс. ^b Друга доза все ще необхідна дітям, яким виповнюється 9 років між першою і другою дозою.

- Вагітні можуть отримувати інактивовану вакцину на будь-якому терміні вагітності. Тим, хто не вакцинувався під час вагітності, рекомендована вакцинація перед випискою з пологового будинку.
- Медпрацівникам, які контактують з вагітними, слід рекомендувати щорічну вакцинацію проти грипу.
- Жінкам у післяпологовому періоді, які не були вакциновані, вакцинацію пропонують перед випискою з лікарні.
- Особам, які подорожують до тропічних країн у період з квітня по вересень, рекомендована вакцинація проти грипу за 2 тиж до від'їзду.
- Вакцинація проти грипу необхідна всім дітям, зокрема віком до 5 років та з груп ризику щодо ускладнень грипу. Для популяризації вакцинації важливо залучати представників місцевих громад.

- Збільшення точок вакцинації, зокрема в школах та аптеках, може підвищити рівень охоплення, однак пріоритетною залишається вакцинація дітей раннього віку вдома разом з іншими необхідними медичними послугами.
- Клініцисти можуть пропонувати вакцинацію проти грипу членам родин пацієнтів і контактним особам.
- Необхідно подолати нерівність у доступності вакцини для пацієнтів державного і приватного секторів.
- Рекомендовано оновити системи оплати та компенсації вартості вакцин для забезпечення належної винагороди медичних працівників, а також мінімізації фінансових бар'єрів для пацієнтів.
- ААР підтримує обов'язкову вакцинацію медичного персоналу як ефективну стратегію профілактики нозокоміального поширення грипу.

Ключові аспекти лікування грипу

Противірусні препарати для лікування і профілактики грипу у дітей наведено в табл. 2. Основні положення:

- противірусні засоби є важливим доповненням у боротьбі з грипом, проте не замінюють вакцинацію. Медичні працівники мають своєчасно виявляти пацієнтів із підозрою на грип задля негайного початку противірусної терапії за наявності показань і за згодою опікунів, що дасть змогу знизити захворюваність і смертність;
- озельтамівір є препаратом вибору для лікування грипу А і В у дітей з огляду на накопичений досвід застосування, доступність і зручність використання;
- найкращих результатів можна досягти у разі початку лікування протягом 48 год від появи симптомів, проте у певних випадках противірусну терапію варто розглядати й пізніше;

- противірусне лікування має бути розпочато якомога раніше для госпіталізованих пацієнтів, у разі важкого чи прогресуючого перебігу, а також дітей групи високого ризику ускладнень грипу;
- необхідно розробити системи оперативного доступу пацієнтів до противірусної терапії;
- амбулаторне лікування може розглядатися для дітей без чинників ризику за умови своєчасного звернення, а також для контактних осіб немовлят і дітей групи високого ризику після консультації з батьками;
- призначення противірусних препаратів має ґрунтуватися на симптомах, характерних для грипу, та епіданамнезі, при цьому позитивний тест на грип не є обов'язковим.

Отже, оновлені рекомендації ААР наголошують на важливості своєчасної вакцинації та раціонального застосування етіотропної терапії для запобігання захворюванню на грип дитячого населення і зменшення тяжких наслідків цієї інфекції.

Рекомендації з хіміопрфілактики грипу

- Озельтамівір є препаратом вибору для противірусної хіміопрфілактики грипу типів А і В.
- Постконтактна хіміопрфілактика має розпочинатися, за можливості, не пізніше 48 год після контакту.
- Противірусна хіміопрфілактика рекомендована після відомого чи підозрюваного контакту з грипом у таких випадках:
  - діти групи високого ризику ускладнень грипу, яким протипоказана вакцинація або які не отримали щеплення поточного сезону;
  - діти групи високого ризику, вакциновані протягом останніх 2 тиж;
  - діти групи високого ризику, в яких вакцина може бути неефективною через імуносупресію;
  - діти групи високого ризику в разі невідповідності циркулюючих штамів вірусу і вакцинних штамів;
  - контактні особи дітей групи високого ризику за наявності вищезазначеної невідповідності штамів;
  - невакциновані контактні особи дітей віком до 2 років або групи високого ризику ускладнень;
  - контакти групи високого ризику ускладнень, незалежно від вакцинального статусу;
  - невакцинований персонал і діти у закритих закладах для догляду за дітьми групи високого ризику ускладнень грипу.

Таким чином, вакцинація і раціональне застосування противірусних препаратів залишаються ключовими стратегіями боротьби з грипом серед дитячого населення. Згідно з оновленими рекомендаціями ААР на сезон 2023-2024 рр., планує щорічну вакцинацію проти грипу слід проводити всім дітям починаючи з 6-місячного віку, а також особам з їхнього оточення. Особливої уваги потребує вакцинація дітей груп високого ризику розвитку ускладнень грипу, зокрема віком до 5 років, із хронічними захворюваннями, імуноскомпрометованих тощо. Для оптимального захисту частині дітей показано введення 2 доз вакцини з інтервалом щонайменше 4 тиж.

Отже, своєчасна діагностика, вакцинація та лікування грипу, з акцентом на групи високого ризику, дасть змогу значно зменшити тягар цієї інфекції серед дитячого населення.

Реферативний огляд:

COMMITTEE ON INFECTIOUS DISEASES (2023)
Recommendations for Prevention and Control
of Influenza in Children, 2023-2024. Pediatrics.
2023 Oct 1; 152 (4): e2023063773.
doi: 10.1542/peds.2023-063773.

Підготувала **Анна Хиць**

Препарат	Лікування		Хіміопрфілактика		Поширені побічні явища	
	Дозування	Тривалість	Дозування	Тривалість		
Озельтамівір					Нудота, блювання, головний біль, шкірні реакції, діарея (діти віком до 1 року)	
Дорослі	75 мг 2 рази/добу	5 днів	75 мг 1 раз/добу	7 днів		
Діти						
≥12 міс						
≥15 кг	30 мг 2 рази/добу	5 днів	30 мг 1 раз/добу	7 днів		
>15-23 кг	45 мг 2 рази/добу	5 днів	45 мг 1 раз/добу	7 днів		
>23-40 кг	60 мг 2 рази/добу	5 днів	60 мг 1 раз/добу	7 днів		
>40 кг	75 мг 2 рази/добу	5 днів	75 мг 1 раз/добу	7 днів		
Немовлята 9-11 міс	3,5 мг/кг на одну дозу 2 рази/добу	5 днів	3-8 міс: 3,0 мг/кг на одну дозу 1 раз/добу	7 днів		
Недоношені діти						
0-8 міс	3,0 мг/кг на одну дозу 2 рази/добу	5 днів	3-8 міс: 3,0 мг/кг на одну дозу 1 раз/добу	7 днів		
<38 тиж ГВ	1,0 мг/кг на одну дозу 2 рази/добу	5 днів	3-8 міс: 3,0 мг/кг на одну дозу 1 раз/добу	7 днів		
38-40 тиж ГВ	1,5 мг/кг на одну дозу 2 рази/добу	5 днів	3-8 міс: 3,0 мг/кг на одну дозу 1 раз/добу	7 днів		
>40 тиж ГВ	3,0 мг/кг на одну дозу 2 рази/добу	5 днів	3-8 міс: 3,0 мг/кг на одну дозу 1 раз/добу	7 днів		

Примітка: ГВ – гестаційний вік.

ВАКСІГРИП® ТЕТРА / VAXIGRIP TETRA —

**єдина в Україні вакцина проти грипу,
показана для пасивного захисту
немовлят віком до 6 місяців²**

**Ваксігріп® Тетра — єдина
вакцина від грипу, що показана,
зокрема, для:²**

- Пасивного захисту немовлят віком до 6 місяців шляхом вакцинування їхніх матерів під час вагітності¹

**Ваксігріп® Тетра також
має показання для:¹**

- Активної імунізації дорослих, у тому числі вагітних жінок, а також дітей віком від 6 місяців

1. Інструкція для медичного застосування лікарського засобу ВАКСІГРИП® ТЕТРА / VAXIGRIP TETRA Спліт-вакцина для профілактики грипу чотирьохвалентна, інактивована, суспензія для ін'єкцій. РП №UA/16141/01/01. Наказ МОЗ України №987 від 09.06.2022,* зміни внесено Наказ МОЗ України №176 від 02.02.2024.

2. Державний реєстр лікарських засобів МОЗ України, <http://drlz.com.ua/ibp/ddsite.nsf/all/shlist?opendocument&atscode=J07BB02>. Last accessed March 2024.

Інформація* про препарат ВАКСІГРИП® ТЕТРА/VAXIGRIP TETRA

Назва лікарського засобу. ВАКСІГРИП® ТЕТРА/VAXIGRIP TETRA Спліт-вакцина для профілактики грипу чотирьохвалентна, інактивована. **Склад.** Influenza, inactivated, split virus; склад вакцини Ваксігріп® Тетра відповідає рекомендаціям В003 і рішенням Європейського Союзу стосовно складу вакцин проти грипу сезону 2023/2024 для Північної півкулі; 1 імунізуюча доза вакцини (0,5 мл) містить: діючі речовини: інактивовані спліт-віруси грипу таких штамів*: A/Victoria/4897/2022 (H1N1)pdm09 - подібний (A/Victoria/4897/2022, IVR-238) 15 мкг ГА** A/Darwin/9/2021 [H3N2] - подібний (A/Darwin/9/2021, IVR-228) 15 мкг ГА** B/Phuket/3073/2013 - подібний (B/Phuket/3073/2013, дикий тип) 15 мкг ГА** V/Austria/1359417/2021 - подібний (B/Michigan/01/2021, дикий тип) 15 мкг ГА** (*культивовані на курячих ембріонах здорових курей, **гемаглютинін). Допоміжні речовини: буферний розчин (натрію хлорид; натрію гідрофосфат, дигідрат; калію дигідрофосфат; калію хлорид та вода для ін'єкцій). **Лікарська форма.** Суспензія для ін'єкцій. **Фармакотерапевтична група.** Вакцини проти грипу, інактивовані, розщеплений вірус або поверхневий антиген. Код АТХ J07B B02. **Клінічні характеристики. Показання.** Вакцина Ваксігріп® Тетра показана для профілактики грипу, спричиненого двома підтипами вірусу грипу А та двома типами вірусу грипу В, які містяться в цій вакцині, для: активної імунізації дорослих, у тому числі вагітних жінок, а також дітей віком від 6 місяців; пасивного захисту немовлят віком до 6 місяців, матері яких були щеплені під час вагітності. Ваксігріп® Тетра слід використовувати відповідно до офіційних рекомендацій. При проведенні імунізації на території України стосовно схем імунізації, проти показань та взаємодії з іншими медичними препаратами слід керуватися діючими наказами МОЗ України. **Протипоказання.** Гіперчутливість до будь-якої діючої речовини та допоміжної речовини (див. розділ «Склад») або до будь-якого компонента вакцини, що може бути присутнім у слідовій кількості, таких як компоненти курячих яєць (овальбумін, курячий білок), неоміцин, формальдегід та октоксидол-9. Вакцинацію слід відкласти у разі захворювання, що супроводжується помірним або значним підвищенням температури (вище 38,0°C), або гострого захворювання. **Побічні реакції.** Найбільш частою побічною реакцією після вакцинації, про яку повідомлялось у всіх популяціях, включаючи групу дітей віком від 6 до 35 місяців, був біль в місці ін'єкції (від 52,8% до 56,5% у дітей віком від 3 до 17 років та у дорослих, 26,8% у дітей віком від 6 до 35 місяців та 25,8% в осіб літнього віку). У субпопуляції дітей віком до 24 місяців найчастішою побічною реакцією була дратівливість (32,3%). У субпопуляції дітей віком від 24 до 35 місяців найчастіше повідомлялось про нездужання (26,8%). **Категорія відпуску.** За рецептом. **Упаковка.** Суспензія для ін'єкцій по 0,5 мл у попередньо заповненому шприці з прикріпленою голкою або без голки №1 у картонній коробці. **Виробники.** Санофі Пастер, Франція. Санофі-Авентіс Прайвйт Ко. Лтд., Платформа логістики та дистрибуції м. Будапешт, Угорщина.

* Інформація подана скорочено. Повна інформація про препарат міститься в інструкції для медичного застосування лікарського засобу ВАКСІГРИП® ТЕТРА / VAXIGRIP TETRA Спліт-вакцина для профілактики грипу чотирьохвалентна, інактивована, суспензія для ін'єкцій. РП №UA/16141/01/01. Наказ МОЗ України №987 від 09.06.2022,* зміни внесено Наказ МОЗ України №176 від 02.02.2024.

Інформація для розповсюдження на семінарах, конференціях, симпозіумах з медичної тематики. Матеріал призначено виключно для спеціалістів охорони здоров'я.

Адреса компанії ТОВ «Санофі-Авентіс Україна», Україна, м. Київ, вул. Жиланська, 48-50А, тел.: +38 (044) 354 20 00, факс: +38 (044) 354 20 01.

MAT-UA-2300782 дата першого застосування 06.04.2024.

sanofi